

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Jméno diplomanta:	Lukáš Němec
Téma práce:	Dopravní kriminalita a její prevence
Rozsah práce	87 stran celkem (z toho 65 stran vlastního textu práce)
Datum odevzdání práce:	2.11.2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	Doc. JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Dopravní kriminalita nebývá běžně v učebnicích kriminologie zmiňována, samostatnou kapitolu o ní nalzáme jen v rozsáhlejších kriminologických učebnicích, převážně pak zahraničních, dnes i v nejvýznamnějších českých. Na dopravní kriminalitu se zpravidla dříve nesoustředila pozornost kriminologů, přestože jde o téma mimořádně aktuální. Vždyť v dopravě umírá výrazně více osob, než při násilné kriminalitě, podobně je též mnohem větší pravděpodobnost, že každý z nás se stane obětí kriminálního činu v dopravě, než činu násilné povahy. Specifičnost spočívá též v tom, že velká část populace je řidičem nějakého dopravního prostředku, takže je současně nejen potenciální obětí takového trestného činu, ale i jeho potenciálním pachatelem, ostatně účastníkem silničního provozu je prakticky každý z nás. Tento druh kriminality tak vykazuje určité zvláštnosti oproti jiným druhům kriminality, kterým je třeba se také věnovat. Následky způsobené při dopravní kriminalitě jsou často velmi vážné, četnost tohoto druhu kriminality je též vysoká, specifika jsou vykazována na straně pachatelů i obětí, navíc neustále se zvyšuje hustota dopravy, počet dopravních prostředků etc. Specifika se týkají i prevence před tímto druhem kriminality, je možno činit opatření zamezující selhání lidského faktoru, je možno činit opatření technického rázu, která budou zaměřena na dopravní prostředky, ale též na tzv. objektivní podmínky provozu, zejména na uspořádání, značení a stav

komunikací. Dopravní kriminalita není v trestním zákoníku soustředěna na jednom místě v jedné hlavě, je proto třeba se nejprve zabývat tím, jaké trestné činy ve spojitosti s dopravou mohou být spáchány. Žádoucí jsou i úvahy kriminálně politické s návrhy de lege ferenda. S ohledem na prudký vývoj technologií a rozvoj dopravy tak jde o téma stále živé, a proto i vhodné ke zpracování v diplomové práci.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

- teoretické znalosti – byly potřeba znalosti z oboru kriminologie a trestního práva hmotného, ale i z práva správního (týkajícího se dopravy), jakož i dalších právních oborů (zejm. ústavního či civilního), ale i z dalších doprovodných věd kriminálních (kriministiky či kriminální politiky),
- vstupní údaje a jejich zpracování – autor se měl zabývat současným stavem kriminality v dopravě a stávající právní úpravou, zohlednit současnou i dřívější judikaturu, příp. provést srovnání historické či mezinárodní, vhodné by bylo využít především různé statistiky, případně též kazuistiku, či vlastní kriminologické výzkumy,
- použité metody – odpovídají tématu, bylo zapotřebí provést analýzu současného stavu, případně provést srovnání historické či mezinárodní, vhodné bylo uvést též úvahy de lege ferenda, zabývat se moderními trendy.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce má práce náležitosti kladené na diplomové práce na PFUK.

Autor práci rozdělil do 4 základních kapitol, k nimž přidal úvod a závěr. V první kapitole se věnoval fenomenologii dopravní kriminality (vysvětlil pojem dopravní kriminality, resp. předtím pojmy kriminality a dopravy, na čemž dále v práci stavěl), dopravním předpisům a dynamice dopravní kriminality (v kapitole názorně na řadě grafů ukázal souvztažnost různých sledovaných veličin). Ve druhé kapitole se autor zabýval trestnými činy páchanými v silniční dopravě a jejich pachatelé, tedy vymezil, co rozumí trestnými činy v dopravě, jaká je jejich struktura, pak se věnoval jejich pachatelům a příčinám trestných činů z pohledu jejich pachatelů. Třetí kapitolu věnoval jednotlivým konkrétním druhům trestné činnosti, sledoval dříve nastíněnou systematiku, tj. pojednal o trestném činu ohrožení pod vlivem návykové látky, dále o maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a konečně o trestných činech spáchaných při dopravních nehodách. Ve čtvrté kapitole autor pojednal o prevenci, zejména pak prevenci dopravní kriminality, a to včetně upozornění na poslední legislativní změny v této oblasti (zejména na zavedení řízení vozidla skupiny B řidičem mladším 17 let pod dohledem mentora, řidičského průkazu „na zkoušku“ a tzv. terapeutické programy pro řidiče).

Struktura práce je tak logická a vhodná, jakkoliv je možno (zvláště u takto širokého tématu) si představit i jiné pojetí práce. Autor vždy správně postupuje od obecného ke zvláštnímu, vykládané pojmy nejprve představí v obecné rovině, pak je aplikuje na úzký okruh jeho zájmu.

4. Vyjádření k práci

Diplomant se zabýval zajímavým tématem, které je velmi široké a každý autor k němu může přistoupit vlastním způsobem.

Za stěžejní pasáž práce (po povinných úvodních obecných kapitolách) považuji jeho úvahy o některých trestných činech a jejich pachatelích, jakož i příčinách trestné činnosti v dopravě. Autor se na mnoha místech své práce nespokojil s poznatky uváděnými v české odborné literatuře, ale čerpal i z materiálů zahraničních, čímž svůj výklad (i v porovnání s jinými pracemi na stejné téma) vhodně obohacoval. Přinášel tak zkušenosti z jiných zemí zejména kontinentu (např. sousedního Německa, Španělska apod.), ale např. i z USA či Kanady. Vhodně

těž pracoval se statistickými údaji, které prezentoval v řadě grafů a tabulek, k časovým osám a trendům přidával též vlastní interpretaci. Autor neopomněl ani aktuální legislativní počiny, které mají za cíl zlepšit situaci na českých silnicích, pozornost tak věnoval i terapeutickým programům pro (provinilé) řidiče, řidičským průkazům „na zkoušku“ nebo řízení pod dohledem mentora apod. Autor se na více místech vyjadřoval kriticky také ke stávající právní úpravě a nabízel vlastní řešení de lege ferenda. S ohledem na to, že v mnoha ohledech je možno najít více řešení, více či méně vhodných, lze s autorem v některých ohledech polemizovat, sám vedoucí práce má na některé řešené problémy jiný náhled. Názory autora jsou však vždy odůvodněné, přičemž autor si je vždy vědom spornosti vlastního řešení i jiných nabízených, jakož i problematičnosti nastíněné otázky, takže takový způsob zpracování lze plně akceptovat, nutí též čtenáře k vlastnímu zamyšlení. Jako příklad lze uvést autorem zpochybňovaný výklad pojmu stavu vylučujícího způsobilost (k řízení motorového vozidla) ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku s ohledem na množství užití jiné návykové látky než alkoholu ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020, sp. zn. Tpjn 300/2020, autor zde dokonce zpochybňuje ústavněprávní konformitu v něm prezentovaného názoru s ohledem na označené plenární nálezy Ústavního soudu (zejména plenární nálezy sp. zn. Pl. ÚS 13/12 a Pl. ÚS 98/20). Vedoucí práce a autor tohoto posudku zaujímá na věc jiný názor, má za to (podobně jako většina členů trestního kolegia Nejvyššího soudu), že uvedené stanovisko v rozporu s judikaturou Ústavního soudu není, naopak je s ní v souladu, podobně jako starší stanovisko ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013, navazující na první zmíněný plenární nálezy, jde o soudní výklad relativně neurčitých právních pojmů užitých zákonodárcem, což i v označených plenárních nálezech Ústavní soud označil za možné řešení. Podobně zcela nesouzní ani s názory autora, že recidivující pachatelé trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání zásadně nejsou nebezpeční, že by vůbec nemělo jít o trestný čin, ale pouze o přestupek etc. V daném případě jde často o řidiče tzv. vybodované, kteří se opakovaně provinují proti pravidlům silničního provozu (zůstaneme-li jen u silniční dopravy), popř. o řidiče, kteří se dopustili závažného jednání v rozporu s těmito pravidly, za což zákonodárce žádá uložit trest zákazu činnosti (obligatorně ve správním řízení, fakultativně v řízení trestním), takže se tito pachatelé jako nebezpeční řidiči již projeví, na ně též mimo jiné cílí nová úprava s terapeutickými programy pro (provinilé) řidiče. Je ale možno uznat, že mnohdy jde o pachatele, kteří se žádného jiného (dalšího) prohřešku proti pravidlům silničního provozu nedopustili (v tomto ohledu jde skutečně spíše o administrativní delikt, resp. delikt proti pořádku ve věcech veřejných, než o obecně ohrožovací jednání, čemuž ostatně odpovídá i systematické zařazení uvedeného trestného činu). To jen pro ukázkou z práce diplomanta. Jak již ale bylo uvedeno, jde (podobně jako v jiných případech) o vyjádření názorů autora, které mají své určité ratio, jsou vždy podloženy jeho vlastní úvahou s argumentací, která má určité své opodstatnění (třebaže s ní čtenář nemusí souhlasit, nutí jej k zamyšlení a hledání oponentních argumentů).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce nebyl výslovně stanoven, mělo-li jím být zpracování ucelené práce na zvolené téma, lze jej považovat za splněný. Autor vedle toho, že podal ucelený výklad o hlavních aspektech dopravní kriminality, představil též aktuálních legislativní vývoj v oblasti preventivních opatření.
Samostatnost při zpracování tématu včetně	Práce nevykazuje známky plagiátorství.

zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	
Logická stavba práce	Stavba práce je logická (viz výše).
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	V přehledu literatury autor uvádí základní prameny pro práci na dané téma, byť okruh možných pramenů v české literatuře zdaleka nevyčerpává (např. chybí monografie Dopravní právo, též výčet článků mohl být bohatší), lze jej považovat za dostačující a reprezentativní, jde-li o česky psanou literaturu. Je však především možno ocenit, že autor pracoval s četnějšími zdroji zahraničními (v elektronické podobě), jde o anglicky psané články a pojednání z různých zemí světa. Diplomant jinak dodržuje uznávaná pravidla pro citaci, uvádí práce v souladu s českými normami ČSN ISO 690, resp. 690-2
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedené analýzy je vzhledem k tématu dostatečná, jde o pěkné kriminologické (a zčásti kriminálně politické) pojednání s řadou podnětů pro české zákonodárce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na dobré úrovni, odpovídá nárokům kladeným na vysokoškolské kandidátské práce. Diplomant v práci hojně na řadě míst využíval i tabulky a grafy.
Jazyková a stylistická úroveň	I jazyková a stylistická úroveň je dobrá, práce je v zásadě prostá pravopisných chyb.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji práci k obhajobě. Diplomant by při obhajobě mohl učinit návrhy pro možné změny stávající právní úpravy, a to především v oblasti preventivních programů.
Navržený klasifikační stupeň	1 (výborně)

V Praze dne 21.11.2023

JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
vedoucí diplomové práce